

Nr 50

Utlåtande i anledning av väckta motioner angående pensionerna vid de av staten övertagna enskilda järnvägarna.

(5:e avd.)

I två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herr *Skårman* (I: 123) och den andra inom andra kammaren av herr *Antby* (II: 151), har hemställts att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t begära skyndsamt utredning samt förslag om likställighet i princip mellan pensionärer vid av staten övertagna enskilda järnvägar och motsvarande pensionärer vid statens järnvägar.

Beträffande motiveringen för ifrågakvarande förslag får utskottet hänvisa till motionen II: 151.

Över förevarande motioner har, efter därom i vederbörlig ordning gjord framställning, utlåtanden avgivits av *järnvägsstyrelsen* och *statens personalpensionsverk*.

Järnvägsstyrelsen har anfört följande.

I egenskap av delägare i enskilda pensionskassor har i motionerna åsyftade pensionstagare av respektive kassa eller av järnvägsstyrelsen efter kassans förstatligande beviljats pensioner enligt bestämmelserna i vederbörande enskilda kassas stadgar eller reglementen.

Dessa kassapensioner har omreglerats dels enligt föreskrifterna i kungörelsen den 29 juni 1945, nr 500, angående reglering av pensionsförhållandena för vissa anställningshavare och pensionärer vid statens järnvägar m. fl., dels jämlikt bestämmelserna i kungörelsen den 30 juni 1947, nr 657, angående omreglerad tjänste- och familjepension m. m. och dels genom Kungl. Maj:ts brev den 18 mars 1949 med föreskrifter angående omreglering av pensionsförmånerna för vissa förutvarande anställningshavare vid av staten övertagna enskilda trafikföretag m. fl. ävensom efterlevande till sådana anställningshavare.

På de omreglerade pensionerna har beräknats tillägg enligt samma grunder, som gällt och gäller för statens pensionärer i allmänhet.

Frågan om ytterligare förbättring av pensionerna till de av staten övertagna trafikföretagens pensionärer, hela gruppen eller del därav, så att i princip full likställighet med motsvarande pensionärer vid statens järnvägar skulle kunna ernås, har från olika håll vid flera tillfällen underställt Kungl. Maj:ts prövning. Ett av de senaste besluten i frågan förelåg den 12 september 1955. Saken har också tagits upp till behandling genom motioner vid 1952, 1953, 1954, 1956 och 1957 års riksdagar.

Den pensionsreglering enligt Kungl. Maj:ts ovannämnda brev den 18

mars 1949, som jämlikt beslut av 1948 års riksdag genomfördes fr. o. m. den 1 januari 1949, innebar genomsnittligt en icke oväsentlig pensionsförbättring. Sedermera har ytterligare förhöjningar — senast fr. o. m. den 1 juli 1962 — tillerkänts icke blott äldre SJ-pensionärer utan även dessa pensionärskategorier, gentemot vilka enligt bankoutskottets utlåtande nr 56 år 1948 några rättsliga förpliktelser över huvud taget icke åvilade staten.

Den årliga merkostnaden för statens järnvägar, om den i motionerna påyrkade pensionsregleringen skulle komma till stånd, torde numera inte röra sig om större belopp och skulle helt säkert synas rätt obetydlig i jämförelse med statens järnvägars totala driftkostnader. Den är dock så till vida oberrättigad som Kungl. Maj:t och riksdagen flerfaldiga gånger efter omsorgsfull prövning funnit den icke böra ifrågakomma.

Beträffande de i motionerna särskilt nämnda BJ-pensionärerna vill styrelsen endast framhålla det faktum, att inga förpliktelser för staten att till dem utgiva hel SJ-pension intagits i den av BJ-kassans representanter den 28 juni 1948 undertecknade överenskommelsen angående kassans förstatligande. Hade så skett — trots att för sådant ändamål disponibla överskottsmedel icke fanns vid tidpunkten för kassans förstatligande — skulle dessa pensionärer erhållit en förmånligare behandling än sina kolleger från andra förstatligade järnvägar.

Då redan företagna omregleringar i fråga om pensioner till av staten övertagna enskilda trafikföretags pensionärer medfört en väsentlig och i många fall synnerligen kraftig förmånsförbättring, då »den pågående standardhöjningen i vårt land» icke inverkar förmånligare på rent statliga än på av f. d. enskilda järnvägsföretag fastställda pensioner och då några nya omständigheter — utöver det i sak ovidkommande förhållandet att pensionsantalet och därmed pensionskostnaderna sjunkit samt pensionärernas ålder ökat — icke tillkommit, som skulle kunna motivera ett upprivande av tidigare fattade beslut i ärendet, anser sig järnvägsstyrelsen bestämt böra avstyrka motionärernas förslag.

Statens personalpensionsverk har anfört följande.

Frågan om en utredning angående pensionerna för de av staten övertagna enskilda järnvägarnas f. d. anställningshavare har — såsom nämnts i föreliggande motioner — upprepade gånger varit föremål för riksdagens prövning utan att riksdagen funnit skäl bifalla yrkandena härom. Då i förevarande motioner ej anförts några nya omständigheter, som föranleder ett ändrat ståndpunkttagande, avstyrker pensionsverket bifall till motionärernas ifrågavarande förslag.

Utskottet. Till en början må erinras om att frågan om åstadkommande av principiell likställdhet mellan här ifrågavarande pensionärer och motsvarande pensionärer vid statens järnvägar motionsvägen tidigare framförts vid sex olika tillfällen, senast vid 1958 års B-riksdag, utan att motionerna föranlett någon riksdagens åtgärd. När nu frågan ånyo förs på tal i de föreliggande motionerna vill utskottet understryka — vilket också framhålls av järnvägsstyrelsen och statens personalpensionsverk i deras över motionerna avgivna utlåtanden — att några nya omständigheter som skulle kunna motivera ett ändrat ståndpunkttagande inte tillkommit sedan riksdagen senast behandlade denna fråga. Detta kan f. ö. utläsas ur motionerna; någ-

ra andra skäl än billighetsskäl åberopas sålunda inte till stöd för motionsyrkandet.

Utskottet har tidigare som sin mening uttalat att den år 1948 genomförda pensionsregleringen — enligt vilken de äldre kassapensionerna bringades att motsvara 80 procent av pensionerna till motsvarande f. d. statliga anställningshavare — innebar en godtagbar lösning av pensionsfrågan. Denna uppfattning vidhåller utskottet alltjämt. Det är att märka att pensionsregleringen, vilken byggde på ett av järnvägsstyrelsen framlagt förslag, accepterades av svenska järnvägsmannaförbundet. Utskottet kan inte biträda motionärernas förslag om att riksdagen hos Kungl. Maj:t skulle hemställa om skyndsamt utredning samt förslag om likställdhet i princip mellan pensionärer vid av staten övertagna enskilda järnvägar och motsvarande pensionärer vid statens järnvägar. Utskottet avstyrker därför motionsyrkandet.

Till belysning av hur pensionsvillkoren gestaltat sig före resp. efter statsövertagandet av de enskilda järnvägarna får utskottet hänvisa till sina utlåtanden 1953: 194, 1956: 63 samt 1957: 70.

Åberopande det anförda hemställer utskottet,

att motionerna I: 123 och II: 151 icke må föranleda någon riksdagens åtgärd.

Stockholm den 14 april 1964

På statsutskottets vägnar:

ERNST V. STAXÅNG

Närvarande: se under utlåtandet nr 52.